

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Кремена Ангелова,
Национална музикална академия “Проф. Панчо Владигеров”,
за дисертационния труд на Теодор Тодоров Попов
“ЕЛЕКТРОНЕН ЗВУКОВ ДИЗАЙН И НЕГОВИТЕ
ПРИЛОЖЕНИЯ В ДИДЖЕИНГА”
за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по научна специалност 05.08.02. Музикознание и музикално изкуство,
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство,
научен ръководител – проф. д-р Симо Лазаров

Теодор Попов завършва бакалавърска степен „Компютърни технологии“ със специализация „Компютърно музициране“ и магистратура по „Тонрежисура“ в Нов български университет. В момента работи като звукоинженер в Българско национално радио РРС Пловдив, където участва активно в осъществяването на множество концертни и студийни изяви и предавания.

Има интереси в областта на композицията и се изявява като свободен артист и лайв изпълнител. Организира и участва в различни обществени събития, форуми, конкурси и фестивали. През 2021 година е част от екипа студенти, който е награден с „Кристална лира“ на СБМТД.

Научните му интереси са в сферата на компютърното музициране, саунд дизайна и диджеинга.

Дисертационният труд на Теодор Попов се състои от увод, 5 глави, заключение, справка за приносите и библиография, както и 2 приложения и списъци на фигурите и таблиците. Трудът е с общ обем от 333 страници, като основният текст е разположен на 232 страници и представлява актуално изследване на връзката и зависимостите между електронния звуков дизайн и диджеинга като практическа, творческа и музикална реалност.

Приносите на изследването са посочени в текста на дисертацията (стр.233) и автореферата, който в изключително сбит вид (38 страници) успява да даде представа за качествата на цялостния текст. В автореферата са посочени и четирите публикации по темата, направени в периода 2020-2022 година.

В **увода** е анализирано състоянието на проблема, направена е кратка характеристика на електронния звуков дизайн и диджеинга и са посочени основните проучени и използвани теоретични разработки.

Докторантът посочва като цел на дисертацията изследването на “връзката и зависимостите между електронния звуков дизайн с неговите способности за създаване на богати звукови картини с помощта на различни представители на електронния музикален инструментариум, дигитални устройства, компютърни технологии и природата на диджеинга като практическа, творческа и музикална реалност”. Формулирани са и пет основни задачи, произтичащи от основната цел, които на практика представляват етапи на изследването и по същество съвпадат с основните глави на теоретичната разработка.

Отново в увода са дефинирани обект и предмет на изследването, като авторът намира за необходимо да разясни същността на научните понятия “обект” и “предмет” на изследването. Подобен дидактически подход е използван и по-нататък в изложението, което считам за нецелесъобразно и ненужно.

Хипотезата на изследването е формулирана неправилно и не дава ясна представа за позицията или научното предположение на автора.

По отношение на разпределението на теоретичния обем в отделните глави се наблюдава сериозен дисбаланс, като първа, трета и четвърта глава са изключително кратки за сметка на огромния обем на втора глава, която на практика заема половината дисертация. Считам, че е била необходима преработка на структурата на дисертацията и балансиране на обема на

отделните глави чрез преразпределяне на информацията в тях. Така например, **първа глава** спокойно може да бъде част от увода, тъй като не засяга обекта и предмета на изследването по същество. Тя изяснява, като че ли за самия докторант, методологичните основи на научното изследване и довежда до знанието ни някои фундаментални принципи, част от които нямат отношение към дисертацията.

Втора глава описва в исторически план развитието на електронния инструментариум, електронния звуков дизайн, техниката и технологията на процесите и възникването и развитието на диджеинга като пряк резултат от тях. Главата коментира същностни проблеми, като ги разглежда доста детайлно. Отделните теми включват техническия и технологичен прогрес, електронните устройства, методите за звуков синтез, електронния музикален инструментариум, разделен в две поколения, физична и електроакустична характеристика на звука, електронен звуков дизайн, електронна и компютърна музика.

Предложеният теоретичен обем е огромен и подлежи както на реорганизация, така и на съкращаване. Докторантът допуска често срещаната грешка да разяснява общоизвестни факти и понятия, което води до увеличаване на текстовия обем и затруднява проследяването на линията на изложението. Считам, че наименованието на главата също е неточно смислово и терминологично. В рамките на труда терминът *рефлексия* е употребен неправилно, а терминът *темпорален* е директен превод от друг език и следва да бъде заменен с подходящи български думи.

В темите за електронния звуков дизайн и особено за диджеинга, обаче, ситуацията се променя и изложението става гладко, интересно поднесено и лично ангажирано. Прави впечатление професионалната експертиза на докторанта, познаването на процесите и нескрития интерес към предложените теми. Считам тази част от дисертацията за особено ценна и разкриваща отношението на автора към предлаганата проблематика.

В началото на **трета глава** докторантът си поставя за цел да направи теоретично “изследване на понятията, отразяващи същността и спецификата на електронния звуков дизайн и диджеинга и техните граници като звукова форма, технология и дейност”. На практика главата се занимава с изясняване на философските, логически и съдържателни аспекти на електронния звуков дизайн и диджеинга. Без излишната дидактика и разясняване на смисъла на всяко понятие за понятията, в този раздел от труда са зададени ясно границите на електронния звуков дизайн и диджеинга, макар и в телеграфен стил. Отново бих отбелязала възможността да се преосмисли мястото на този раздел в дисертацията като част от по-разширена уводна глава, която да постави базата на изследването.

Четвърта глава се занимава с еволюцията на електронните музикални инструменти и техническите устройства в електронния звуков дизайн и диджеинга. В текста, на стр. 158, в наименованието на главата е изпуснат текста “електронния звуков дизайн”. Това променя изцяло смисъла на раздела, но тъй като в съдържанието и автореферата този текст присъства, считам липсата му за техническа грешка, която следва да бъде отстранена.

Въпреки малкия си обем, той предлага три подраздела. Първите два са свързани с историческото развитие на електронните музикални инструменти и систематизирането им в различни таблици (в обратен ред). Третият подраздел се занимава със сравнителен анализ на два диджейски сетъпа, в опит да онагледя спецификата на работата на диджея. И тук ясно личи доброто познаване и владение на материята от автора, но намирам логическата подредба на текста за необоснована и доста тромава. Прави впечатление, че резултатите от изследването са дадени като приложения, които представляват кратка енциклопедична справка без особена научна стойност.

Пета глава също обединява две теми, които нямат пряка връзка – практическо помагало за работа с DENON MCX 8000 и две интервюта – с Минко Кръстев, главен инженер на БНР – Радио Пловдив и Тома Спространов.

Двете интервюта са от изключително значение за дисертацията, тъй като разкриват процеса на възникване и развитие на диджеинга у нас, като следствие от технологичното развитие, което години наред се осъществяваше в централите на Българското национално радио. Въпреки някои неточности в датирането, те носят добавена стойност към текста и изясняват връзката теория-практика.

Заключението прави обстоен преглед на тезите, застъпени в дисертацията, без да предлага нова информация или перспектива.

Докторантът предлага 6 научни приноса на изследването, които приемам без забележка.

Библиографията е обширна, предимно на български и руски език, с използване на голям брой интернет ресурси. Приложенията са обемни и добре илюстрирани.

Въпреки направените забележки, считам труда на Теодор Попов за самостоятелно изследване с принос към историята и теорията на музикалното изкуство. Темата е актуална, а систематизирането на материалите позволява лесно обглеждане на изследователския обект.

В заключение, предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Теодор Тодоров Попов образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.

Проф. д-р Кремена Ангелова

22 август 2022